

“La nació existeix quan hi ha prou gent que se la creu”

GUILLERMO LUCAS

“Hi ha molts nacionalistes als quals no els fan gràcia aquestes tesis antiessencialistes. Dir que la nació existeix si tu te la creus és admetre que la nació no existeix per compte propi.”

Antoni Defez és doctor en filosofia i professor a la Universitat de Girona. Poeta de llarga trajectòria, al seu currículum figuren premis com ara el Manuel Rodríguez Martínez d'Alcoi (*Pas insomne*, Brosquil, 2003) i el Ciutat de València (*Els haikus de Ciutat Vella*, Bromera, 2005). Ara s'endinsa en el món de l'assaig, i ha escollit una temàtica profusament tractada, la nació. Ho fa, això sí, des d'un punt de vista ben poc usual: la filosofia.

—La meua especialitat és la metafísica i la teoria del coneixement. No faig filosofia política ni pràctica. Per tant, és una qüestió purament conceptual o teòrica. Al llibre em demane què és una nació i quina mena d'existència en tenen, aquelles que ho són. El meu interès, tot i no menysprear-los, no és ni polític ni ètic ni cívic ni ciutadà, sinó teorètic.

—Faltaven estudis d'aquest aspecte des del punt de vista filosòfic, doncs.

—Al món anglosaxó, molts filòsofs hi han discutit, sobre aquesta matèria. I ho han fet sense desqualificacions, sense fer servir el mot *nacionalista* com si fora un insult.

Antoni Defez, nascut a València l'any 1958, ha estat reconegut amb el premi d'assaig Joan Fuster gràcies a l'obra 'Realisme i nació: un assaig de filosofia impura'.

Defez havia conreat fins ara la poesia.

—Quina conclusió n'heu extret?

—Les nacions existeixen si hi ha prou gent que se les creu. És allò que els filòsofs anomenem *realitats intencionals*, com per exemple l'amor o l'amistat. Certament, hi ha molts nacionalistes als quals no els fan gràcia aquestes tesis antiessencialistes. Dir que la nació existeix si tu te la creus és admetre que la nació no existeix per compte propi.

—Esdevindrà polèmica, l'obra?

—A alguna gent amb qui n'he parlat i en alguns seminaris a què he acudit, els ha sorprès aquest plantejament. La manera més intuïtiva i més espontània de ser nacionalista és ser essencialista. Si preguntem als nacionalistes espanyols, no tenen el més mínim dubte de l'existència de la nació espanyola. Segons ells, Espanya es remunta a l'època dels ibers.

—Ho compareu amb la dialèctica entre Prat de la Riba i Rovira i Virgili.

—És la disputa entre essencialisme i voluntarisme. Dit en termes moderns, és el debat sobre si la nació és una realitat extensional o intencional. A començament del segle XX, aquest debat va ocupar Prat de la Riba, amb el seu llibre essencialista *La nació catalana*, i Rovira i Virgili, que en diversos articles va defensar justament la versió contrària: Catalunya existirà en la mesura que nosaltres ho desitgem i hi actuem a favor. Al meu llibre hi ha un capítol titulat “Nacionalisme liberal”, en què, tot partint de les tesis de Rovira i Virgili, defense que hi pot haver un nacionalisme de tipus liberal, com el d'Isaiah Berlin.

—Sou de València i treballeu a Girona. Açò us permet de tenir una visió comuna del País Valencià i de Catalunya. Què hi veieu?

—Hi ha un gran contrast, és clar. Només cal observar la qualitat de vida de la llengua al carrer. A Girona, em sobta molt la vitalitat de la llengua. Però també hi ha grans diferències quant a la identitat. A Girona hi ha una identitat col·lectiva enorme. Als Països Catalans hi ha diverses realitats antropològiques. La societat valenciana no és com la barcelonina ni com la gironina.

—I com perceben els valencians, els gironins?

—Depèn de qui, com tot. Però, en general, els catalans desconeixen molt els valencians. Hi ha un cert paternalisme... També hi ha d'allò de “valencià i home de bé, no pot ser”. Hi ha una mica de reticència. Els catalans tot sovint pensen que, dels valencians, tan sols poden esperar-ne problemes, cosa que no és veritat, però que tampoc no és del tot falsa. Es mouen en un terreny de mitges veritats i mitges falsedats.

Victor Maceda